

Lees- bevordering thuis en onderwijssucces

een levenslang verband

auteur: *Natascha Notten*

In dit artikel worden de belangrijkste bevindingen besproken naar ouderlijke leesbevordering en de langdurige invloed hiervan op de onderwijsprestaties van hun kinderen, voortkomend uit onderzoek verricht door sociologe Natascha Notten in het kader van haar proefschrift, 'Parents and the media. Causes en consequences of parental media socialization' (Notten, 2011), waarvan een publieksvriendelijke versie is uitgegeven door Stichting Lezen, getiteld 'Over ouders en leesopvoeding' (Notten, 2012).

“De betrokkenheid van ouders bij het leren thuis stimuleert de leerresultaten, maar draagt ook bij aan het algemene welzijn van kinderen.”

Bij het aanleren van leesvaardigheden en het stimuleren van leesplezier spelen ouders een belangrijke rol. Dit artikel richt zich op ouderlijke leesbevordering, een belangrijk zo niet essentieel onderdeel van ouderbetrokkenheid thuis, en de mogelijke gevolgen hiervan voor de schoolprestaties van kinderen. Allereerst wordt besproken in hoeverre er *sociale verschillen* in ouderlijke leesbevordering zijn in Nederland. In hoeverre verschilt het ouderlijke leesvoorbeeld en de geboden leesbegeleiding tussen de diverse gezinnen? Het tweede centrale thema in dit artikel is de *langdurige invloed* van leesbevordering op de ontwikkeling van kinderen, in de vorm van hun onderwijssucces. Zowel vanuit Nederlands als internationaal perspectief wordt in deze bijdrage de invloed beschreven van ouderlijke leesbevordering op de onderwijsprestaties van hun kinderen. Eerst zal het onderzoeksveld en het wetenschappelijk theoretische kader worden beschreven, vervolgens zullen enkele onderzoeksresultaten toegelicht worden. Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van twee verschillende databronnen. De eerste is de Familie-enquête Nederlandse Bevolking (FNB), een grootschalige dataverzameling onder de Nederlandse bevolking geïnitieerd door de afdeling Sociologie van de Radboud Universiteit te Nijmegen. Deze data zijn bij uitstek geschikt om de langetermijneffecten van leesbevordering vast te stellen. De tweede databron is het

‘Programme for International Student Assessment’ (PISA); een internationale dataverzameling waarbij ruim 53 landen betrokken zijn. Deze laatste gegevens spelen ook een belangrijke rol bij het vaststellen van de onderwijsrendementen in Nederland en het ontwikkelen van onderwijsbeleid door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW, 2013).

Leesbevordering en ouderbetrokkenheid

Leesbevordering door ouders is een vorm van ouderbetrokkenheid thuis, en daarvan is al vaker vastgesteld dat het belangrijk is voor de cognitieve ontwikkeling van kinderen. De betrokkenheid van ouders bij het leren thuis stimuleert de leerresultaten, maar draagt ook bij aan het algemene welzijn van kinderen. Een recente literatuurstudie wijst uit dat voor de ontwikkeling van kinderen de ouderbetrokkenheid thuis van doorslaggevend belang is (Bakker et al., 2013). Leesbevordering in de voorschoolse periode heeft een positieve invloed op de taalontwikkeling van jonge kinderen, en op de leesvaardigheden aan het begin van de basisschoolperiode. Daarbij komt dat kinderen met betere leesvaardigheden aan het begin van de schoolloopbaan, deze voorsprong meestal behouden gedurende de rest van hun basisschoolperiode (Kloosterman et al.,

2011). Dit artikel bouwt hierop voort en toont aan dat leesbevordering niet alleen van belang is gedurende de kindertijd en basisschoolperiode, maar ook op de lange termijn. Het is dan ook niet verwonderlijk dat binnen het huidige onderwijsbeleid een toenemende aandacht lijkt voor ouderbetrokkenheid thuis (Dekkers, 2013). Want zowel kinderen, ouders als docenten kunnen hier baat bij hebben.

Leesbevordering en de ouderlijke culturele bagage

Door verschillende tradities binnen de wetenschap wordt ouderlijke leesbevordering gezien als een vorm of onderdeel van de culturele opvoeding die ouders hun kinderen bieden. Het begrip ‘ouderlijke culturele hulpbronnen’ staat voor de culturele kennis, vaardigheden en bezittingen die ouders kunnen doorgeven aan hun kinderen. Leesvaardigheden, leesvoorkeuren en boeken of andere leesmaterialen zijn daar onderdeel van. De overdracht van deze culturele hulpbronnen van ouder op kind wordt ook wel aangeduid als ‘culturele reproductie’ (Bourdieu & Passeron, 1990). En volgens de culturele reproductietheorie blijven de culturele gewoonten en voorkeuren verworven tijdens de kindertijd, waaronder leesgewoonten, van invloed tot in het volwassen leven.

Ouders kunnen gedurende de opvoeding een breed scala aan culturele hulpbronnen meegeven aan hun kinderen, bewust en onbewust. Zo geven ze hun kind bijvoorbeeld een boek als verjaardagscadeau. Maar ze geven ook kennis en vaardigheden door als ze samen met hun kinderen een boek lezen of erover praten. De geboden leesopvoeding kan informatief en cultureel zijn, zoals een ouderlijk voorbeeld van het lezen van literaire boeken. Maar leesopvoeding kan ook meer enter-

tainmentgericht zijn, zoals een ouderlijk voorbeeld van het lezen van eenvoudige lectuur. Uit diverse studies binnen deze onderzoekstraditie blijkt dat het onderwijssucces van kinderen sterk afhankelijk is van de ouderlijke culturele hulpbronnen en opvoedingsactiviteiten (bijv. De Graaf, De Graaf en Kraaykamp, 2000). En omdat lezen, vooral van literatuur, een sociaal gewaardeerde culturele activiteit is die de cognitieve competenties stimuleert, volgt vanuit de culturele reproductietheorie de verwachting dat leesbevordering positief en langdurig kan bijdragen aan het maatschappelijk succes en de cognitieve ontwikkeling van een kind.

Verskillende vormen van leesbevordering

In de wetenschappelijke literatuur worden verschillende vormen van leesbevordering onderscheiden. Zo geven ouders vaak onbewust hun voorkeuren en smaak door via blootstelling. Kinderen krijgen thuis elke dag de gewoonten mee van hun ouders en imiteren die voorkeur. Ouders kunnen hun kinderen ook bewust opvoeden door hen normen, waarden en gedragingen bij te brengen die zij belangrijk en wenselijk vinden voor ontwikkeling en maatschappelijk succes van hun kinderen. In het onderzoek worden drie verschillende vormen van ouderlijke leesbevordering onderscheiden om beter te begrijpen hoe de overdracht van leescompetenties van ouder op kind plaatsvindt: het ouderlijk leesvoorbeeld, de ouderlijke leesbegeleiding en het aanbod van leesmateriaal in het ouderlijk huis. *Leesvoorbeeld.* De sociale omgeving van een kind is van groot belang bij het vormen van gedrag en attitudes. En onderzoekers zijn het erover eens dat vooral de directe omgeving, het ouderlijk gezin, een belangrijke rol speelt. Zowel de sociale

leertheorie als de culturele reproductietheorie impliceren dat vorming en opvoeding in het gezin grotendeels onbedoeld gebeurt, namelijk door het voorbeeld dat ouders geven (Bandura & Walters, 1963). Volgens sociale leertheorieën leren kinderen door het imiteren van de gewoonten van hun ouders. En dat doen zij ook zonder hiervoor beloond te worden, van jongs af aan. Dit aspect van leesopvoeding wordt hier aangeduid als ouderlijk leesvoorbeeld. *Leesaanbod.* Een andere vorm van ouderlijke leesbevordering gaat over de beschikbaarheid van of toegankelijkheid tot leesmateriaal in het gezin. De aanwezigheid van (kinder)boeken en andere leesmaterialen geeft de mate van toegang weer. Het aanbod van en de toegang tot leesmaterialen in het ouderlijk huis is een indicatie van de ouderlijke normen en gedragingen met betrekking tot lezen. Dit tweede onderdeel van de ouderlijke leesopvoeding wordt omschreven met de term ouderlijk leesaanbod. *Leesbegeleiding.* De interactie tussen ouder en kind met betrekking tot lezen, ook wel aangeduid als ouderlijke leesbegeleiding en ouderbetrokkenheid, is de derde onderscheiden vorm van leesbevordering. Volgens sommige onderzoekers is de ouderlijke ondersteuning en begeleiding bij het aanleren van leesvaardigheden het meest van belang voor de ontwikkeling van kinderen. Door leesbegeleiding stellen ouders normen aan het gedrag van hun kinderen, en begeleiden zij hun kinderen in het nakomen hiervan. Het ouderlijk leesvoorbeeld, het ouderlijk leesaanbod en de ouderlijke leesbegeleiding zeggen alle drie iets over de houding van ouders over lezen. Zo kopen ouders die zelf graag lezen vaker een boek en begeleiden ze hun kinderen intensiever bij het lezen. Uitgangspunt is dat de inhoud en intensiteit van de ouderlijke leesbevordering gebaseerd is op de competenties,

normen en leesvoorkeuren van ouders, in combinatie met de aspiraties die zij hebben voor hun kinderen.

Verschillen in leesbevordering tussen gezinnen

Allereerst is in het onderzoek gekeken naar de verschillen tussen gezinnen in de intensiteit maar ook in de soort leesopvoeding die door ouders wordt aangeboden. Daaruit blijkt dat ouders verschillende vaardigheden en competenties overdragen op hun kinderen, ook met betrekking tot lezen. Tussen sociale groepen verschilt de ouderlijke leesopvoeding, zowel in kwaliteit als in kwantiteit. Hierdoor ontwikkelen kinderen vaak niet dezelfde competenties. Uit de resultaten blijkt ten eerste dat sociaaleconomische achtergrondkenmerken van ouders in sterke mate de leesopvoeding van kinderen bepalen. Vooral het ouderlijk opleidingsniveau is een belangrijke factor. Kinderen uit hogere sociale milieus krijgen thuis een intensievere leesopvoeding. Ze ervaren vaker een stimulerend leesvoorbeeld doordat hun ouders vaker lezen, en ook vaker literatuur lezen. Ook ouderlijke leesbegeleiding gebeurt meer in de hogere sociale milieus: ouders met een hoger opleidingsniveau en hogere beroepsstatus besteden significant meer tijd en aandacht aan leesbegeleiding. Dit geldt voor alle onderdelen van de hier bestudeerde algemene maat van ouderlijke leesbegeleiding; voorlezen, boeken cadeau geven, het aanraden van boeken, bespreken van boeken en interesse tonen in het leesgedrag van het kind. Ten slotte blijkt dat in huishoudens met hoger opgeleide ouders het gemiddelde leesaanbod ruimer is. Deze bevindingen bevestigen de sociale verschillen in leesbevordering thuis: alle ouderlijke stimulerende leesactiviteiten

“In het onderzoek worden drie verschillende vormen van ouderlijke leesbevordering onderscheiden om beter te begrijpen hoe de overdracht van leescompetenties van ouder op kind plaatsvindt: het ouderlijk leesvoorbeeld, de ouderlijke leesbegeleiding en het aanbod van leesmateriaal in het ouderlijk huis.”

(leesvoorbeeld, leesaanbod en leesbegeleiding) komen vaker voor in gezinnen met een hogere sociale status. Een aantal van deze verschillen is ook in eerder onderzoek gevonden, en toont daarmee de hardnekkigheid aan van dergelijke vormen van sociale ongelijkheid.

Maar gezinnen verschillen natuurlijk niet alleen in sociale achtergrond. De leesbegeleiding die ouders bieden, wordt ook beïnvloed door andere gezinskenmerken, zoals het opgroeien met gescheiden ouders en de samenstelling van het ouderlijk gezin. Kinderen uit grotere gezinnen moeten de aandacht van hun ouders delen met broers en zussen. En dit resulteert in significant minder individueel ervaren leesbegeleiding. Meer zorgelijk lijkt de leesbevordering thuis van kinderen met gescheiden ouders. De resultaten laten zien dat kinderen met gescheiden ouders minder intensief begeleid worden in het verwerven van leesvaardigheden. En dit kan gevolgen hebben voor de ontwikkeling

van een kind. Mogelijk spelen tijdsbeperkingen hier een rol, of het kan zijn dat het contact tussen één van de ouders en het kind beperkt is. Ook gaat een echtscheiding vaak gepaard met diverse stressfactoren, waardoor thuis mogelijk de rust ontbreekt om samen een boek te lezen. Wanneer er rekening wordt gehouden met zowel sociaal milieu als gezinssamenstelling, is een andere bevinding dat de leesvoorkeuren van ouders een belangrijke voorspeller zijn van de leesbegeleiding die zij hun kinderen bieden. Dat betekent het volgende: hoger opgeleide ouders begeleiden hun kinderen vaker bij het lezen. Zij doen dat niet alleen omdat zij over de cognitieve en culturele capaciteiten beschikken, maar ook omdat zij informatieve en culturele media waarderen en deze voorkeuren graag willen overdragen op hun eigen kinderen. De resultaten tonen daarmee aan dat ouders die zelf lezen ook meer betrokken zijn bij het leesgedrag van hun kinderen.

Leesbevordering en onderwijssucces

In het wetenschappelijk onderzoek rondom socialisatie en opvoeding is er aandacht voor de invloed van de leesgewoonten van ouders op de cognitieve ontwikkeling en competenties van hun kinderen. Het stimuleren van leesvaardigheden in het ouderlijk huis helpt jonge kinderen bij het verwerven van lees-, en taal- en probleemoplossende vaardigheden (Mol, 2010). Bij aanvang van de schoolloopbaan hebben kinderen die thuis gestimuleerd zijn een voorsprong, en de positieve gevolgen van ouderlijke leesbevordering zijn duidelijk zichtbaar in de gehele basisschoolperiode (Kloosterman et al., 2011). De vraag die hieruit voortvloeit is of deze invloed ook relevant is voor onderwijssucces op de *lange termijn*, als in uiteindelijk opleidingsniveau. En geldt dat voor zowel leesvoorbeeld, leesaanbod als leesbegeleiding?

Leesvoorbeeld en onderwijssucces

Ouders hebben een voorbeeldfunctie, zowel wat betreft de frequentie als de inhoud van hun mediagebruik. Kinderen worden thuis blootgesteld aan de leesvoorkeuren van hun ouders en imiteren deze voorkeuren. Uit de onderzoeksresultaten blijkt dat de regelmaat waarmee ouders boeken lezen een positief effect heeft op schoolprestaties van hun kinderen. Als ouders lezen als activiteit benadrukken door zelf (veel) te lezen, geven zij hun kinderen hiermee een voorsprong in het Nederlandse onderwijssysteem. Dit staat overigens scherp in tegenstelling met het ouderlijk voorbeeld van veel tv-kijken, want hierdoor presteren kinderen juist minder goed op school. Ouders kunnen naast de *tijd* die

zij besteden aan lezen ook door het lezen van *bepaalde literatuur* de schoolloopbaan van hun kinderen positief beïnvloeden. Uit de resultaten blijkt duidelijk dat door een voorbeeld te geven van het lezen van meer complexe, educatieve en sociaal gewaardeerde literatuur, ouders een positieve impuls geven aan de schoolloopbaan van hun kinderen. Dus een goed leesvoorbeeld geven, zowel wat betreft frequentie als inhoud, loont op de lange termijn. Kinderen die van huis uit bekend zijn met (literair) lezen, presteren beter op school en behalen een hoger uiteindelijk onderwijsniveau. Door hun leesvoorbeeld oefenen ouders een positieve invloed uit op het schoolsucces van hun kinderen, en dat geldt ongeacht de gezinssamenstelling en tot welk sociaal milieu het ouderlijk gezin behoort.

Leesbegeleiding en onderwijssucces

Uit de onderzoeksresultaten blijkt ook dat ouderlijke leesbegeleiding een sterk, gunstig en vooral langdurig effect op de onderwijs carrière van kinderen heeft. Als kinderen door ouders van jongs af aan gestimuleerd worden in het ontwikkelen van leesvaardigheden, behalen zij een hoger uiteindelijk onderwijsniveau. Deze kinderen brengen ongeveer een jaar langer door op school dan kinderen waarvan de ouders niet of amper interesse tonen in het leesgedrag van hun kind. En dat is een aanzienlijk verschil. Dit kan bijvoorbeeld het verschil zijn tussen het mogen starten met een HBO- of WO-opleiding. De conclusie is daarom dat leesbegeleiding een bijzonder relevant onderdeel is van de ouderlijke leesopvoeding, meer nog dan het ouderlijke leesvoorbeeld als het gaat om het langdurig stimuleren van de onderwijsprestaties van kinderen. En dat geldt

voor alle vormen van ouderlijke leesbegeleiding die hier gemeten worden: voorlezen, discussiëren over boeken, boeken cadeau geven bij verjaardagen en boeken aanraden. Deze begeleiding zorgt ervoor dat kinderen succesvoller zijn op school, hetgeen ook van invloed is op hun verdere maatschappelijke carrière. Door concrete leesactiviteiten te ondernemen met hun kinderen kunnen ouders de cognitieve competentie en de aansluiting op de schoolcultuur positief beïnvloeden. Niet alleen bij aanvang van de schoolloopbaan; het belang van ouderlijke leesbevordering houdt niet op wanneer een kind de kleutergroepen heeft doorlopen. Integendeel, voorlezen en discussiëren over boeken betalen zich terug in betere schoolprestaties, ook op de lange termijn.

Leesaanbod en onderwijssucces

De ouderlijke leesopvoeding bestaat uit het leesvoorbeeld, de leesbegeleiding, en het leesaanbod in het ouderlijk huis. Het blijkt ook dat wanneer er thuis een groter leesaanbod is, een kind beter presteert op school. Een goed gevulde boekenkast in het ouderlijk huis, en dus meer aandacht voor lezen en leessocialisatie in het ouderlijk gezin, leidt tot betere schoolresultaten bij kinderen. Dit bevestigt dat leesbevordering in het ouderlijk gezin van groot belang is voor de cognitieve ontwikkeling van een kind en de aansluiting bij de schoolcultuur. En omdat in dit onderzoek rekening is gehouden met het overige media-aanbod in het gezin blijft deze conclusie staan, ongeacht of ondanks het aantal tv's en pc's in het ouderlijk huis. Door te investeren in leesmateriaal thuis kunnen ouders het schoolsucces van hun kinderen positief beïnvloeden.

Leesbevordering, modernisering en onderwijssucces

Ook is bestudeerd in hoeverre de mate van modernisering, zoals onderwijs- en economische ontwikkeling in een land van invloed is op de relatie tussen het leesaanbod in het ouderlijk gezin en de schoolprestaties van kinderen. In de publieke opinie heerst veelal de verwachting dat met de opkomst van allerlei digitale media de rol van lezen minder belangrijk wordt in het dagelijks leven. Anderzijds zijn er ook argumenten om te veronderstellen dat in moderne ofwel kennisgebaseerde samenlevingen de rol van cognitieve en leesvaardigheden alleen maar belangrijker wordt. Duidelijk is dat de invloed van modernisering er blijkt te zijn. En de resultaten wijzen uit dat het leesaanbod in het ouderlijk gezin nog gunstiger is voor het onderwijssucces van een kind als het ontwikkelingsniveau van een land hoger is. Dit leidt tot de conclusie dat in de huidige moderne samenleving het voor kinderen nog gunstiger is als er veel boeken in huis zijn, en leesbevordering een wezenlijk onderdeel uitmaakt van de opvoeding. De westerse moderne samenleving wordt ook wel aangeduid als kennismaatschappij waarin digitale informatieverwerking, en de competenties daarvoor, van groot belang zijn voor deelname aan het maatschappelijk leven (zie ook KNAW, 2012). Zowel voor de onderwijsprestaties als voor effectief internetgebruik zijn en blijven goede leesvaardigheden essentieel. Immers, jongeren die over goede leesvaardigheden beschikken, zijn ook betere digitale lezers en beschikken over meer online lees- en informatievaardigheden (OECD, 2011). Deze informatievaardigheden zijn van belang bij het zoeken en gebruiken van online informatie, bijvoorbeeld bij het maken van huiswerk. Maar deze vaardigheden zijn niet gelijk verdeeld over

“Het belang van ouderlijke leesbevordering houdt niet op wanneer een kind de kleutergroepen heeft doorlopen. Integendeel, voorlezen en discussiëren over boeken betalen zich terug in betere schoolprestaties, ook op de lange termijn.”

gezinnen (Notten et al., 2009). Recente resultaten laten zien dat leesbevordering thuis een significant positief effect heeft op zowel de traditionele leesvaardigheden als op online leesvaardigheden van jongeren (Notten en Becker, 2013). Dit onderstreept nogmaals het belang van leesbevordering in het ouderlijk huis in de huidige moderne en digitale samenleving. Leesbevordering thuis en goede leesvaardigheden zijn een belangrijke voorwaarde voor effectief gebruik van het snel toenemende aanbod van digitale informatie en communicatie in moderne samenlevingen.

De belangrijkste conclusies

In het uitgevoerde onderzoek (Notten, 2011) is bekeken in hoeverre het ouderlijk leesvoorbeeld, het leesaanbod in het ouderlijk huis en de leesbegeleiding die ouders bieden een blijvend positief effect uitoefenen op het onderwijssucces van hun kinderen. De resultaten wijzen uit dat dit het geval is. Ouders kunnen door leesopvoeding hun kinderen dus waardevolle en gunstige competenties meegeven waar ze

de rest van hun leven plezier van hebben. Via de opvoeding kunnen ze hun kinderen bekend maken met lezen van literatuur. Dit kunnen ze doen door zelf te lezen (leesvoorbeeld) en door een goedgevulde boekenkast (leesaanbod) in huis te hebben. Maar ook actiever, door kinderen te begeleiden bij het lezen en hun leesvaardigheden te stimuleren (leesbegeleiding). Daarmee is ouderlijke leesbevordering een belangrijke hulpbron in het ontwikkelingsproces van een kind. Een literair thuis klimaat blijkt langdurig goed voor de ontwikkeling en het schoolsucces van een kind. En dit geldt zowel vanuit een Nederlands als internationaal perspectief. Wereldwijd kunnen ouders via leesbevordering de schoolprestaties en leesvaardigheden van hun kinderen stimuleren. Deze positieve invloed is zelfs nog sterker in landen met een hoger moderniseringsniveau. Dit is opvallend, aangezien boeken vaak worden bestempeld als oude media. Bij het bieden van gelijke (onderwijs)kansen aan kinderen, ook in moderne digitale samenlevingen, is het daarom belangrijk om te kijken naar de inhoud en intensiteit van de leesbevordering in het ouderlijk gezin. De

huidige plannen van de overheid, om meer aandacht te besteden aan leesbevordering, ouderbetrokkenheid thuis en de aansluiting bij school sluiten hier nauw bij aan. Maar kinderen verschillen in de mate waarin zij thuis opgevoed worden met mediagebruik. Ofwel, kinderen krijgen geen gelijke kansen mee van huis uit. Deze verschillen zijn sterk afhankelijk van kenmerken van het ouderlijk gezin. Ouders uit de hogere sociale milieus geven hun kinderen vaker een stimulerende leesopvoeding. Hun kinderen zijn hierdoor bekender met het lezen van literatuur en worden door hun ouders meer gestimuleerd en begeleid bij het ontwikkelen van leesvaardigheden. Er zijn ook gezinskenmerken, zoals het opgroeien in een groot gezin of met gescheiden ouders, die de ouderlijke leesbegeleiding beperken. Kortom, door verschillen tussen ouderlijke gezinnen in betrokkenheid en leesbevordering kunnen voor kinderen al op jonge leeftijd ongelijke kansen ontstaan die langdurig van invloed blijven, ook voor een succesvolle deelname aan het maatschappelijk leven in volwassenheid. Leesbevordering is niet alleen van groot belang in de kindertijd, uit dit onderzoek komt naar voren dat het levenslang een waardevolle hulpbron blijft. Dit benadrukt het belang van het stimuleren van leesvaardigheden, thuis maar ook op, en in samenwerking met school, vroegtijdig én langdurig.

Tot slot

Dit artikel, en het onderzoek waarop het gebaseerd is, onderschrijft het belang van de diverse beleidsprogramma's en initiatieven rondom leesbevordering en mediawijsheid in de huidige samenleving. Omdat in gezinnen diverse vormen van media naast elkaar gebruikt worden, is het van belang om aandacht te besteden aan het hele repertoire van mediavaardigheden. Dus

aan zowel het begeleiden en stimuleren van ‘traditionele’ als ‘moderne’ gunstige media- en leesvaardigheden.

Beleidsmakers, pedagogen en andere relevante personen en organisaties (bijvoorbeeld scholen, docenten, kinderdagverblijven en bibliotheken) kunnen een functie vervullen bij het ondersteunen van gezinnen waar de leesopvoeding niet optimaal is, en niet bijdraagt aan een optimale ontwikkeling van kinderen. Ouders waarbij de vaardigheden ontbreken om kundige leesbegeleiding te bieden of waarbij de gezinssituatie dit bemoeilijkt, zouden hierbij ondersteund kunnen worden. Bijvoorbeeld door een meer gerichte benadering door docenten, in samenwerking met bibliotheken en mediacoaches. Het inzetten van digitale toepassingen zoals digitale prentenboeken zou deze gezinnen, scholen en kinderen hierbij kunnen helpen (Bus, 2005). Om mee te komen in de huidige digitale en kennisgebaseerde samenleving is leesvaardigheid, traditioneel en digitaal, van groot belang. Naast een voortdurende aandacht voor leesbevordering en het ontwikkelen van traditionele leesvaardigheden, zou in (beleids)programma's voor media-educatie, thuis en op school, daarom ook aandacht moeten zijn voor het stimuleren van goede digitale leesvaardigheden. Want leesbevordering is van belang, levenslang.

Dit artikel kwam tot stand in samenwerking met Stichting Lezen. In de Stichting Lezen Reeks is van de hand van Natascha Notten de uitgave Over ouders en Leesopvoeding verschenen (Uitgeverij Eburon, 2012). In dit werk heeft Natascha Notten, in opdracht van Stichting Lezen, een belangrijk deel van haar proefschrift Parents and the media. Causes and consequences of parental media socialization samengevat en herschreven in het Nederlands. Het volledige proefschrift is te vinden op www.nnotten.nl.

Literatuur

- Bakker, J., Denessen, E., Dennissen, M. en Oolbekkink-Marchand, H. (2013). *Leraren en ouderbetrokkenheid. Een reviewstudie naar de effectiviteit van ouderbetrokkenheid en de rol van leraren daarbij*. Nijmegen: Behavioural Science Institute/Radboud Docenten Academie, Radboud Universiteit Nijmegen. In opdracht van NWO/PROO.
- Bandura, A., & Walters, R.H. (1963). *Social learning and personality development*. New York: Holt, Rinehart and Winston Inc.
- Bourdieu, P., & Passeron, J.C. (1990). *Reproduction in Education, Society and Culture*. London: Sage Publications.
- Bus, A.G. (2005). Nooit meer voorgelezen. De mogelijke invloed van nieuwe media op de vroege leesontwikkeling. In Schram, D., & Raukema, A. (Eds.), *Lezen in de lengte en lezen in de breedte*. De doorgaande leeslijn in wetenschappelijk perspectief (13-24). Delft: Eburon.
- De Graaf, N.D., De Graaf, P.M., & Kraaykamp, G. (2000). Parental cultural capital and educational attainment in the Netherlands: A refinement of the cultural capital perspective. *Sociology of Education*, 73: 92-111.
- Dekker, Sander (15 juli 2013). Kamerbrief over ouderbetrokkenheid (refnr. 523876). <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/ouders-en-school-samen/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2013/07/15/kamerbrief-over-ouderbetrokkenheid.html>
- Kloosterman, R., Notten, N., Tolsma, J., & Kraaykamp, G. (2012). The effects of parental reading socialization and early school Involvement on children's academic performance: A panel study of primary school pupils in the Netherlands. *European Sociological Review*, 27 (3), pp. 291-306.
- Mol, S. E. (2010). *To read or not to read*. Universiteit Leiden. *Dissertation*.
- Notten, N (2011). *Parents and the media. Causes and consequences of parental media socialization*. Radboud Universiteit Nijmegen/ICS. *Dissertation*.
- Notten, N. (2012). Over ouders en leesopvoeding. *Stichting Lezen reeks 21*. Delft: Eburon.
- Notten, N. & Becker, B. (2013). *Early reading socialization and students' online reading behavior in comparative perspective*. Presentation IRSL Conference, August 2013, Maastricht, the Netherlands.
- Notten, N., Peter, J., Kraaykamp G., & Valkenburg, P.M. (2009). Research note: Digital Divide Across Borders: A Cross-National Study of Adolescents' Use of Digital technologies. *European Sociological Review*, 25 (5), pp. 551-560.
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) (2013). Trends in beeld 2013. Zicht op Cultuur, Onderwijs en Wetenschap. In oktober 2013 verkregen via <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/rapporten/2013/09/17/trends-in-beeld-2013.html>.
- Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) (2011). PISA 2009 Results: Students on line- Volume VI. In februari 2012 verkregen via <http://www.oecd.org/dataoecd/46/55/48270093.pdf>

Natascha Notten is als onderzoeker en docent werkzaam bij de afdeling Sociologie, Radboud Universiteit Nijmegen. Meer informatie over haar onderzoek en werkzaamheden is te vinden via www.nnotten.nl.